

Oktober 1841

FAKTA

Dato:
Oktober 1841

Sidetal:
173, 174, 175

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsmand/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det originale manuskript til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen. Afskriften af hele manuskriptet omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr. 33.

OBS Dokumentet er også udgivet i Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-udgivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

Omtalte personer:
H.W. Bissen
Johan Bravo
Heinrich Eddelien
Gregor 16.
Constantin Hansen
H.P. Holst
Elise Stampe
Henrik Stampe
Bertel Thorvaldsen
Eliza Wille

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 33. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 173 -

Den 7de October¹ var stor Ilmination² i anledning af Pavens³ hjemkomst, og der maatte jeg holde med Thor: som altid her hiemme sagde: [“]De ved ikke hvad det er at iliminere her hiemme,[”] altsaa kan det ikke nytte jeg beskriver Ilminationen af Capitole Piazza del Popolo⁴, og især den Byging som Paven lader bygge til de fattige der er i form af en halv Maane, som jo ret egner sig ved en saadan Leilighed, men det fyrværkerie, som man saa om Søndagen, gav paa Monte Pincio⁵ og som vi saae nede fra Piazza del Popolo, var mageløs, tænk nu heele Veien

- 174 -

op af de høie Terrasser deCoration af endnu fleere Statyer som endnu der er der sedvanlig, og oppe paa Bierget Opført et umaadeligt stort Tempel, i hvis midte der stod, en Statye forestillende X[,] ved Maanens Eeneste Belysning hører man først 27 Vældige Kanonskud, derpaa 12 Balloner som paa een gang stiger til Veirs, og medens man fryder sig ved dette yndige Syn og interesserer sig for disses skiebne som alle paa Een nær gaar til Veirs syd efter, og denne Eene forvilder sig Svævende men imellem Templets Zeuler, hvor den dog til sist ganske fornuftig fandt sin vei ud af for at følge efte sine 11 Søskende, saa af vexler den eene brillante Scene efter den anden, saa man neppe har tid at Aande, og til slutning den deiligste Girandola⁶ som jeg nogen sinde har seet, og som langt overgik den vi saae paa Engelsborg⁷ i Paasken, nu spadserede vi op af Terasserne efter og glædede os paa Monte Pincio over det deilige Springvand ved det franske Academie⁸, samme Academies Ilmination udmærkede sig ogsaa, ved samme Springvand støtte vi sammen, seenere i Paasken med Wille's⁹ efter Peters Ilmination, da vi paa hiem veien kiørte der op, for at see hvorledes Kirken langt borte tog sig ud, de havde haft samme Idee som vi, og skiønt det var sildig maatte vi følge hiem med dem til Aften[.] Disse Engelske Dammer sværmede for Thorv: og for hans skyld vare de og fuld af Artighed mod os ☒

Den 9ende October¹⁰, vare vi (2 Vogne fulde) og vores Vogn kunde gielde for 2, thi vi vare altid 8 Mennesker derpaa,) tidlig om Morgenen paa Veien til Albano¹¹ deiligt Veir[,] fortreffelig Vei der hen, fra Byen spadserede vi til Albaner Søen, og til Castelgandolfo¹², Pavens Sommer Residens og igienem Galerierne¹³ til Albano til bage, (De Eege Skove og den U[d]sigt over Campagnen, kan de kuns forestille dem, der have seet den; nu spidste vi lidt Frokost, som vi paa saadanne Turer altid havde med os, og som efter Thorvaldsens Anordning altid bestod i: nogle store Hvede

brød[,] en pakke Store skiver Speie flesk, et stykke godt Ost, imellem nogle Sardeller, som man her haver, som alting udmærket og nogle flasker Vino ascuto¹⁴. Dette siste Ord vil jeg gjerne bede enhver som kommer til Rom ligge mærke til, thi naar

- 175 -

[de] forlanger vino uden at ligge ascuto til, saa faaer de den afskyelig, derimod er vino asuto fortreffelig, til det maae være at de holder af den anden thi om man og forlanger den beste vin, faaer man den anden stykke; ☒

Efter en saadan spadsere og kiøre Tuuer smagte alt mageløst, og Muntere og løstige var ingen meere en[d] Thorvaldsen, Nu fik vi os hver et Esel og afsted gik det til Ariggi¹⁵, Gensano¹⁶, og langs med Nemi Søen, hvor den lille Bye Nemi¹⁷ tog sig ud som en Juveel paa den anden Side af Søen. Veien der til og tilbage er mageløs, og Thorvaldsen var atter saa vild og overgiven, at jeg maatte brumme thi Han var altid forud, og hans Esel i gallop, hvem som ikke har seet ham, kan intet begreb giøre sig om hvor Prægtig han saa ledes tog sig Ud, som en af de Gamle Guder; ☒ da vi kom tilbage i hvort Værtshuus, var der Vædeløb med vilde Heste, og vi saae det fra Balkon'en, nu skynd spiste vi til Midag, og skynde os siden, hvor vi akurat kom tidsnok for at see det Fyrværkerie som jeg tidligere haver talt om, og som Stampe¹⁸ især var henrykt over. ☒

Den 8de October¹⁹ kom Bissens til Rom; ☒

Den 31 October²⁰ var Fader stads hos Edlin²¹, Thorvaldsen Stod fader, og Elisa²² holdt Huen, i Kirken Holdt Præsten en ret net Tale, med Hentydning deels paa Døbefond'en (: som var den samme som Thr: har gjort til Trolleborg²³, den var af Terra cotta :) og deels paa Thorvaldsens Nærværelse, osv; om Aftenen Vare Alle danske paa Bravo²⁴ nær inviterede hos Edlin, til en stor Soupér, her havde Hansen²⁵ decoreret Spise Sahlen og blandt andet forfærdiget en dei lig Lysekrone af Bajok Piber²⁶, her var man nu meget Munter og der blev sunget meget enhver med sit Næb, og Thor: med sit (det blandt andet en sang²⁷ til den lilles Skaal af H.P. Holst²⁸ som her følger²⁹. ☒

---

¹ Dvs. 7.10.1841.

² Dvs. illumination – belysning med fakler og andet i anledning af festlig begivenhed.

³ Dvs. den italienske pave Gregor 16.

⁴ Dvs. den store plads i Rom, Piazza del Popolo.

⁵ Dvs. Pincio-højen, lige oven over Piazza del Popolo.

⁶ Dvs. et fyrværkeri,

Pavestaten arrangerede ofte fyrværkeri – kaldet Girandolaen – fx i anledning af Skt. Peters dag 29. juni eller på andre kirkelige festdage og ofte fra Engelsborg / Castel San Angelo.

I Thorvaldsens samling findes Ippolito Caffis maleri: La Girandola. Fyrværkeri i Castel S. Angelo i Rom, B65, der gengiver Girandolaen fra engang i 1830'erne.

⁷ Dvs. Castel Sant'Angelo. Castel Sant'Angelo er en fæstning i Rom, oprindeligt bygget som mausoleum for den romerske kejser Hadrian.

⁸ Dvs. Villa Medici, som under Napoleon 1. blev indrettet til Det Franske Akademi i Rom.

⁹ Antagelig den tyske forfatter Eliza Wille og hendes ægtemand Jean François Arnold Wille (1811-1896).

¹⁰ Dvs. 9.10.1841.

¹¹ Dvs. Albano, ca. 25 km sydøst for Rom.

¹² Dvs. Castel Gandolfo, en lille italiensk by ca. 2-3 km nord for Albano med udsigt til Albanosøen.

¹³ Dvs. enten vejen Via Gallerie di Sotto eller Via Gallerie di Sopra, som begge løber mellem Albano og Castel Gandolfo.

¹⁴ Her menes vino asciutto, dvs. en tør vin.

¹⁵ Dvs. byen Ariccia 1,5 km sydøst i fugleflugtslinje for Albano.

¹⁶ Dvs. Genzano, en italiensk by yderligere 4 km syd for Ariccia. Genzano ligger ved Nemi-søen.

¹⁷ Dvs. den lille bjergby Nemi, der ligger ca. 5 km fra Genzano på den anden side af Nemisøen.

¹⁸ Dvs. Henrik Stampe.

¹⁹ Stampe husker en dag forkert, først den 9.10.1841 kom H.W. Bissen med familie til Rom.

²⁰ 31.10.1841 stod Thorvaldsen fadder for Heinrich Eddeliens søn, Viggo Thorvald Eddelien, i det tyske protestantiske kapel i Palazzo Caffarelli, Rom.

²¹ Dvs. den dansk-tyske maler Heinrich Eddelien.

²² Dvs. Christine og Henrik Stampes ældste datter Elise Stampe.

²³ Dvs. Døbefonten til Brahetrolleborg Kirke, A555,1, A555,2, A555,3, A555,4. Se mere herom i referenceartiklen.

²⁴ Dvs. den dansk-tyske maler, konsul og etatsråd Johan Bravo.

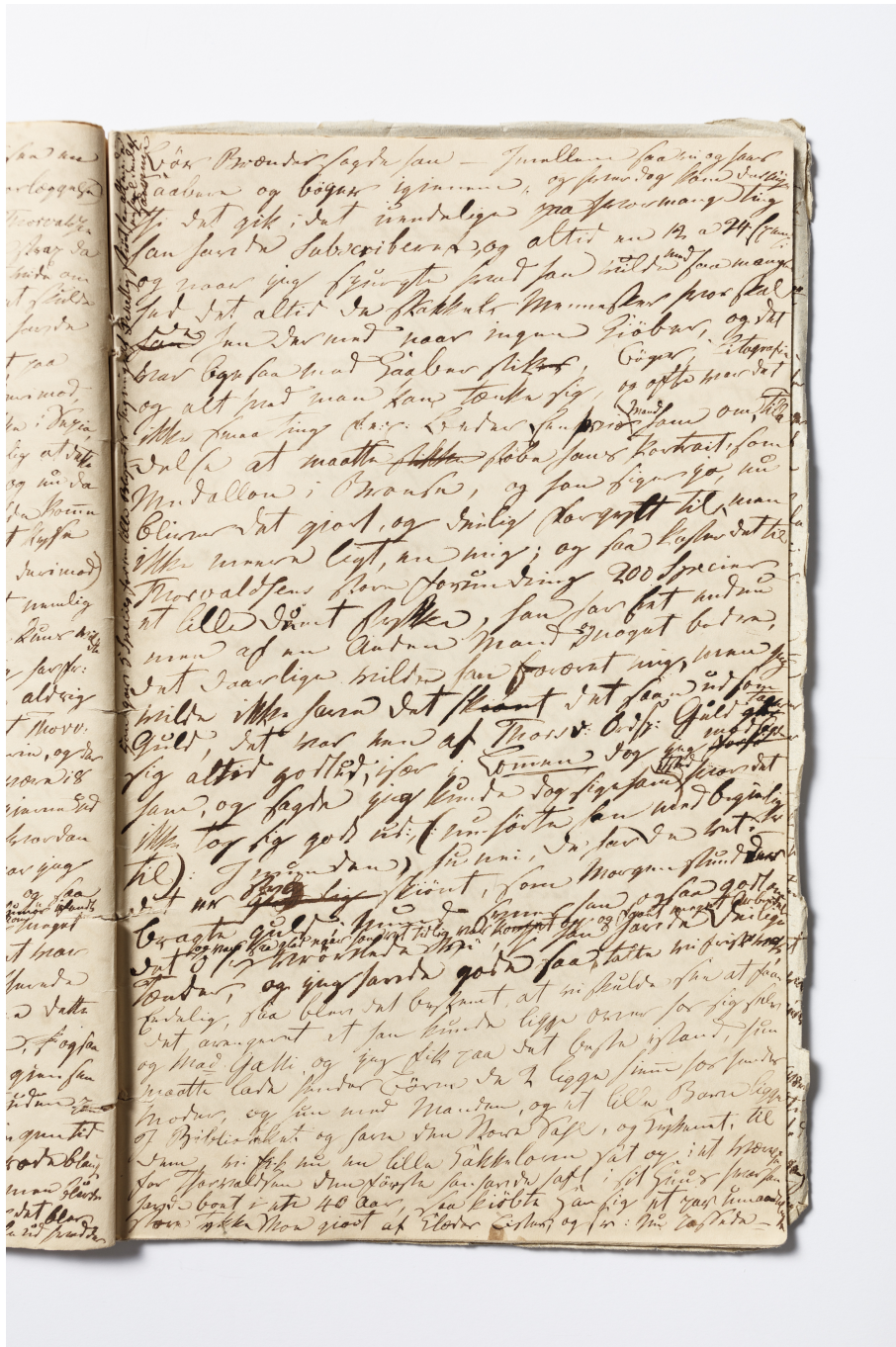
²⁵ Dvs. den danske maler Constantin Hansen.

²⁶ Dvs. små piber, som kostede en bajoc stykket.

²⁷ Dvs. sang af 31.10.1841 af H.P. Holst til Viggo Thorvald Eddelien.

²⁸ Dvs. den danske forfatter H.P. Holst.

²⁹ Sangen er ikke vedlagt manuskriptet, men findes alligevel bevaret blandt Thorvaldsens papirer.

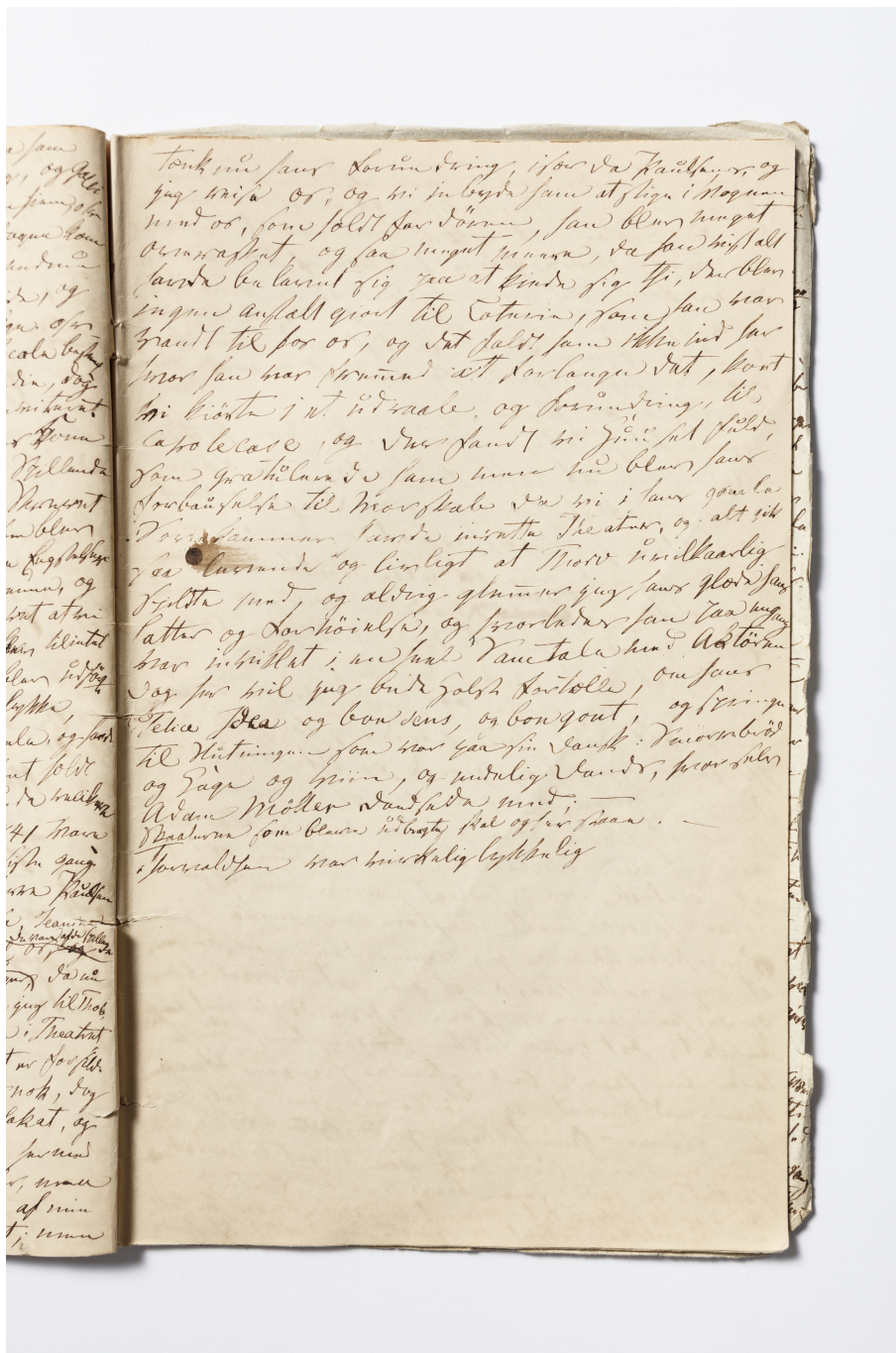
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

tenk mig selv forindring, især da Frankrig og
gag mig os, og vi se lige som at ligne i Noget
vind os, som seldt for dem, som blev meget
overvægtig, og som meget mindre, da jeg mig all
fandt belært sig, og at lende sig, der blev
ingen anfald gjort til Cathrin, som som blev
traadt til for os, og det selv, som blev ind som
mor som var forment et forlængere det, kont
vi lante i et id saale, og forindring, til
Capolease, og der fandt vi fine sel fald,
som gæstehuse som huse ind blev, som
forbudsfulde til for skale da vi i tan gøre la
for skammens berede mig til Theater, og alt sig
og lærer og lirtigt at hvor vilkårlig
gjorte med, og aldrig glæmmer jeg, som blev som
latter og forhøielse, og forordene som saa hæng
som ubilligt i, og som for tale som det
dog for vil jeg end føle forfælle, om som
Telia Pæe og boudens, og boudent, og for
til Høitingsen som som for sin lause. Forordene
og Sage og grime, og indelig saad, som
viden Møder saad som
Psalme som blev berøgtet for og for for
forordene som hvidhalig lykkelig